

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Ο συγγραφέας πραγματεύεται την αποπροσωποποίηση των ανθρωπίνων σχέσεων. Αρχικά αναφέρει τα χαρακτηριστικά της σύγχρονης εποχής που ενισχύουν τη μοναξιά. Τέτοια είναι η υπερεργασία, η ανεργία, η βία, τα ναρκωτικά, οι νόθες μορφές ψυχαγωγίας καθώς και η εμπορική και πολιτική προπαγάνδα. Αυτά, λοιπόν, απομακρύνουν τον άνθρωπο από κάθε περισυλλογή, του δημιουργούν ένα εσωτερικό κενό και τον οδηγούν σε μία στάση αναλγησίας απέναντι στα κοινωνικά δρώμενα. Ακολούθως, υποστηρίζει ότι ο διάλογος με τον συνάνθρωπο αποτελεί μια ψευδαίσθηση και ότι σε μια εποχή μαζοποίησης και τεχνοκρατίας η σωτηρία της ανθρωπότητας θα επιτευχθεί με το ξύπνημα της συνείδησης. Τέλος, αναρωτιέται κατά πόσο οι ιθύνοντες αυτού του κόσμου θα αφουγκραστούν το παραπάνω αίτημα.
- B1.** Πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η ψυχαγωγία σήμερα ταυτίζεται με δραστηριότητες που εκφυλίζουν τον άνθρωπο, ναρκώνουν το πνεύμα του και αλλοτριώνουν την ψυχή του. Αυτά επιβεβαιώνονται αφού η αναζήτηση νόθων μορφών ψυχαγωγίας φθείρει την υγεία, παθητικοποιεί τη σκέψη, καλλιεργεί την εσωστρέφεια και οδηγεί στην ψυχοκτονία το σύγχρονο άνθρωπο. Ειδικότερα, τα κάθε λογής «κλαμπ», ο μαζικός τουρισμός, η κατάχρηση ηλεκτρονικών παιχνιδιών, καθώς και οι άλλες μορφές εμποριοποιημένης διασκέδασης, δεν ψυχαγωγούν πραγματικά. Αντίθετα απωθούν στο υποσυνείδητο του ανθρώπου το άγχος και τη φόρτιση της καθημερινότητας, υποκινώντας βίαιες και ανεξέλεγκτες αντιδράσεις στην κοινωνική του συμπεριφορά. Επομένως, όλες αυτές οι μορφές ψυχαγωγίας μόνο «τροφή» του πνεύματος και τρυφή της ψυχής δεν προσφέρουν.
- B2.** Παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας.
- α. «το ρολόι... γίνεται εφιάλης».
 - β. «τρυπάνε το μυαλό του ανθρώπου».
 - γ. «με τέτοια ταΐζεται κάθε μέρα ο άνθρωπος».
 - δ. «Μια αφηνιασμένη προπαγάνδα... πλύση εγκεφάλου»
 - ε. «ο άνθρωπος είναι ένα κινητό μηδενικό».
- Αναδιατύπωση με αναφορική λειτουργία.
- α. το ρολόι χτυπάει δυνατά και βασανιστικά.
 - β. συγχύζουν (ή μπερδεύουν) το μυαλό του ανθρώπου.
 - γ. τέτοια πληροφορείται κάθε μέρα ο άνθρωπος.
 - δ. μια προπαγάνδα που υποδουλώνει τη σκέψη.
 - ε. ο άνθρωπος είναι ένα τίποτα.

- B3.**
- ανεργία → έργο (Δεχόμαστε σύνθετα ή παράγωγα) π.χ. εργολαβία
 - ψυχαγωγία → αγωγή π.χ. διαπαιδαγώγηση
 - μαζοποίηση → ποιώ π.χ. ποίηση
 - τεχνοκρατία → κρατώ π.χ. κρατικοδίαιτος
 - εξωστρέφεια → στρέφω π.χ. στρεψοδικία
 - ψευδαισθήσεις → αίσθηση... π.χ. αναισθησία
 - αναγέννηση → γέννηση... π.χ. Χριστούγεννα

B4. Δομικά μέρη παραγράφου:

Θεματική πρόταση: Η εξωστρέφεια... εποχής μας.

Λεπτομέρειες ή σχόλια: Όλα... άνθρωπου.

Κατακλείδα: Δεν έχει

Γ. « Ο διάλογος των νέων : αλήθεια ή μύθος;»

Πρόλογος: «Στο διάλογο δεν πάμε να σώσουμε τις ιδέες μας. Πάμε να σώσουμε την αλήθεια» παρατήρησε εύστοχα πριν από μερικές δεκαετίες ο Ε. Παπανούτσος τονίζοντας τη φιλοσοφική αξία που διαλόγου. Τις νουθεσίες ωστόσο αυτές δε φαίνεται να τις αφουγκράζεται ο σύγχρονος άνθρωπος των δυτικών κοινωνιών, ο οποίος ζει με την ψευδαίσθηση της επικοινωνίας σε μία εποχή εσωστρέφειας και μοναξιάς. Ανάλογη εικόνα παρουσιάζουν δυστυχώς και οι σχέσεις των νέων οι οποίοι συχνά φαίνεται να αγνοούν την αξία του ουσιαστικού διαλόγου.

Κύριο Μέρος:

Ζητ. Α: Πού οφείλεται η έλλειψη διαλόγου στις σχέσεις των νέων της εποχής μας;

Σημ: Προκειμένου να ερμηνεύσουμε αιτιακά το παραπάνω φαινόμενο κρίνεται σκόπιμο να διεισδύσουμε στις στρεβλές δομές των σύγχρονων δυτικών κοινωνιών, καθώς και στη δυσλειτουργία των φορέων αγωγής που επηρεάζουν αρνητικά τους νέους:

- Η υλιστική αντίληψη για τη ζωή, που ανάγει την κατανάλωση σε αυτοσκοπό και όχι σε μέσο για την κάλυψη των αναγκών, επιβάλλει την εντατικοποιημένη εργασία, η οποία δεν αφήνει σε μικρούς και μεγάλους χρονικά περιθώρια για διάλογο.
- Η κρίση των αξιών, η υιοθέτηση του μακιαβελικού δόγματος «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα», η έλλειψη σεβασμού προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια αποτελούν αρνητικά πρότυπα για τον ευεπηρεάστο νέο της βαθύτατα ατομοκεντρικής εποχής μας.
- Η ανωνυμία στα υδροκέφαλα αστικά κέντρα, τα υψηλά ποσοστά παραβατικότητας, το «κλουβί» του διαμερίσματος προκαλούν ένα ζοφερό ψυχικό κόσμο στον έφηβο και γεννούν στην καρδιά του δυσθυμία, καχυποψία και φόβο, συναισθήματα που καταργούν το κλίμα του γόνιμου διαλόγου.
- Η χαλάρωση των οικογενειακών δεσμών, τα διαφορετικά ωράρια των μελών της οικογένειας δεν αφήνουν χρόνο για συζήτηση.

- Η προώθηση της χρησιμοθηρικής γνώσης σε βάρος της ανθρωπιστικής παιδείας, σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα που στοχεύει στη δημιουργία πτυχιούχων και όχι πολύπλευρα καλλιεργημένων εφήβων, στερεί τις προϋποθέσεις του ώριμου διαλόγου.
- Η αναζήτηση από τους εφήβους ατομικών μορφών ψυχαγωγίας-τηλεόραση, βιντεοπαιχνίδια, ηλεκτρονικοί υπολογιστές- δεν επιτρέπει τη ζεστή ανθρώπινη επαφή, τον άμεσο διάλογο.
- Οι ίδιοι οι πολιτικοί ηγέτες συχνά υιοθετούν στις συζητήσεις τους τον παράλληλο μονόλογο, χρησιμοποιούν το ύψος της φωνής τους και όχι τον τεκμηριωμένο αντίλογο και την πειθώ των επιχειρημάτων, μετατρέποντας το διάλογο σε διαξιφισμό και διαμάχη, γεγονός που αποτελεί αρνητικό παράδειγμα για την εύπλαστη νέα γενιά.

Ζητ.: Ποια η αξία του ουσιαστικού διαλόγου στις διαπροσωπικές μας σχέσεις:

Σημ: Η απάντηση οφείλει να λάβει υπόψη της όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης που συνδέονται με την αξία του διαλόγου:

1. Κοινωνικός τομέας

- Αποτελεί το μοναδικό τρόπο επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων, περιορισμού των εντάσεων και διασφάλισης ενός κλίματος κοινωνικής συνοχής.
- Αμβλύνονται οι παρεξηγήσεις και οι διενέξεις, επιτυγχάνεται η καλύτερη συνεννόηση και επικοινωνία με τους συνανθρώπους, γεγονός που βελτιώνει τις μεταξύ τους σχέσεις.
- Καταφέρνει να υποτάξει το «εγώ» στο «εμείς», απαραίτητη προϋπόθεση της άδολης φιλίας και της ομαλής κοινωνικοποίησης.

2. Πνευματικός τομέας

- Βγαίνει το άτομο από το σκοτάδι της άγνοιας, τις παρωπιδικές αντιλήψεις του, το δογματισμό και τη μονομέρεια, αναπτύσσει κριτική, προβληματισμό και γίνεται δεκτικό στις νέες ιδέες, χωρίς κανενός είδους ρατσιστική προκατάληψη.
- Μαθαίνει να μιλά με ευγλωττία, να ερμηνεύει αιτιακά τα φαινόμενα γύρω του, να επιχειρηματολογεί με ένα μεστό λόγο, στοιχεία που αποδεικνύουν ένα ελεύθερο, χειραφετημένο πνεύμα.

3. Ψυχικός – ηθικός τομέας

- Συνειδητοποιεί, με τον εσωτερικό διάλογο, την ελλειπτικότητά του, τα ελαττώματα, τις αδυναμίες του και αγωνίζεται να τις μετατρέψει σε δυνατότητες, να δαμάσει τα κατώτερα πάθη, ώστε να συμπεριφέρεται με αυτοπειθαρχία και μέτρο.
- Διαπλάθει το «ηθικό ποιόν» του με τις θεμελιώδεις αρετές της υπευθυνότητας, της παρρησίας, του σεβασμού και της ανιδιοτέλειας.

4. Πολιτικός - εθνικός τομέας

- Καταργείται ο λαϊκισμός, το τυφλό κομματικό πάθος και προστατεύεται ο πλουραλισμός.
- Ελέγχεται η πολιτική ηγεσία και στιγματίζονται όλα τα φαινόμενα πολιτικής φαυλότητας και σήψης.
- Αγωνίζεται για τη διεκδίκηση ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων μετατρέποντας έτσι τη δημοκρατία από πολίτευμα σε καθημερινό βίωμα και τρόπο ζωής.
- Επιβάλλει την επίλυση των διακρατικών διαφορών στα τραπέζια των διαπραγματεύσεων και όχι στα πεδία των μαχών γεγονός που διασφαλίζει κλίμα παγκόσμιας ειρήνης.

5. Στην οικογένεια

- Γεφυρώνεται το χάσμα των γενεών και το παιδί γαλουχείται σε κλίμα αντιαυταρχικό και δημοκρατικό.

6. Στο σχολείο

- Αποτελεί το ασφαλέστερο μέσο μάθησης και αγωγής αφού με τη μαιευτική μέθοδο, την περίφημη διαλεκτική του Σωκράτη, ο δάσκαλος καθοδηγεί το μαθητή στη γνώση.

Επίλογος: Το «διαλέγεσθαι» αποτελεί την κορυφαία αναζήτηση της αλήθειας και το μοναδικό τρόπο για τη βελτίωση των συνθηκών της ζωής μας. Ωστόσο, παρά τη σπουδαιότητά του ο διάλογος των νέων είναι συχνά επίφαση, έκφραση ασύνδετων φωνών, παράλληλων συμπεριφορών, χωρίς σημείο επαφής και σύγκλισης. Το γεγονός αυτό οφείλουν να το κατανοήσουν όλοι οι φορείς αγωγής, αν θέλουν να βοηθήσουν τους ανερμάτιστους νέους της εποχής μας.

(Η παραπάνω ανάπτυξη είναι ενδεικτική και δεν αποκλείει διαφορετικές προσεγγίσεις του θέματος).